

TOMÁŠ ZMEŠKAL

SCRISOARE DE DRAGOSTE ÎN
SCRIERE CUNEIFORMĂ

Cuprins

<i>Reguli de pronunție</i>	7
1. Nunta	9
2. Cofetarul	38
3. După nuntă — prima întâlnire cu tatăl	61
4. Viziune despre Hitler	78
5. Interogatoriu benevol	117
6. Aplicarea ideilor lui Dante și teoria limbajului ...	129
7. Declarație personală sau autobiografie (anii '90) ...	139
8. Prima viziune asupra nemuririi — Persia	159
9. Jocurile dragostei	179
10. Torționarul	200
11. A doua viziune asupra nemuririi	221
12. Maxmilián	234
13. Květa	252
14. Aterizează Verișoru'. Scrisoarea. Convorbirea cu Josef	266
15. Scrisoare despre crapi	284

16. Alice la tatăl ei. Vitrina. O încercare de apropiere . . .	288
17. Scrisoare despre un hoț	310
18. Scrisoare de dragoste în scriere cuneiformă	316
19. Teologia lupilor	344
20. Ultima scrisoare. Referat despre o expoziție și câteva scaune rupte	373
21. Sukthankar	383
22. Fugă prin pădure	393
<i>Mențiuni</i>	414

I

Nunta

Încă înainte de a se trezi, Alice avea impresia că se înalță în văzduh sau că plutește pe apă. Desigur, aceste comparații sunt mult prea sărace pentru a exprima sentimentul contopirii cu mediul căruia îi căzuse pradă. Pentru o clipă, uitase de sine. Imediat după aceea, inima își făcu simțită prezența, oprindu-se din zborul său de cioară. În schimb, Alice se menținu pe traiectoria de colibri a viziunilor sale, chiar dacă încetinindu-și zborul, apoi inspiră adânc și, într-un final, rosti: *Marți*. Numai la asta se gândea, cu asta se contopea și se identifica, prin asta i se împlinea ziua, cu acest parfum începea să se obișnuiască. Între inspirație și expirație, între ținerea respirației și solemnitatea scânteietoare a durerilor din partea de jos a abdomenului, între statornicia voinței ce se lasă pradă soarelui până la incandescență și de-a pururea nețășnindele, pe cearșafuri degrabă săritoarele, lacrimi ale sudorii, îi apăroră în fața ochilor două puncte plutitoare. Pentru a putea inspira, trebuia să se străduiască din greu. Cu teamă. Nu era clar dacă acele două puncte ce dansau în spatele pleoapelor ei strâns lipite erau determinate de contracția mușchilor oculari și de presiunea lor asupra retinei sau dacă ar fi putut fi considerate altceva, ceva de natură metafizică, de pildă. După o scurtă chibzuială, Alice se hotărî pentru a doua variantă. Completă ciclul inspirație-expirație,

dar nu avea atâta încredere în sine încât să-și permită și să se miște în pat. Stătea întinsă pe spate, iar punctele îi unduiiau în fața ochilor închiși. Unul era trecutul, iar celălalt — prezentul. Nu era foarte clar cum erau împărțite rolurile, dar, în orice caz, ea simțea ziua de astăzi ca fiind cea mai prezentă, cea mai desăvârșită și în mod sigur cea mai parfumată zi din câte trăise. De-abia în clipa aceea conștientiză despre ce era vorba. Da, sigur că da. Parfum! Dacă în clipa aceea n-ar fi fost întinsă pe pat, probabil ar fi amețit. Un parfum! Da, aroma aceea o trezise. Să nu fi fost parfumul, ar fi putut crede că o trezise muzica aceea care pătrundea în odaie din încăperea învecinată. În acea clipă, Alice își pierduse într-o asemenea măsură capacitatea de a-și coordona mișcările trupului, încât inspiră involuntar, cutremurată de un fior. Fără să vrea, plămâni săi inspiraseră mai mult aer decât era de așteptat și decât credea că suportă. Începu să tremure de frică, dar fenomenul se repeta la nesfârșit, era ca și când s-ar fi înecat, iar în plămâni i-ar fi pătruns apă din râu. Încetase să mai observe trecutul și prezentul, uitase de mult ce însemna, dar și ce reprezenta fiecare dintre puncte. Deschizând ochii, încă era conștientă, ca printr-o sită deasă, de ceva ce o gâdila delicat la tălpi, producându-i o senzație asemănătoare cu o mângâiere. Ochii i se deschiseră și un hohot involuntar de plâns îi propulsă laringele către lumină. Apoi explozia continuă. Bubuitura, detonația, erupția, vântul solar, avalanșa, surparea, penetrarea, troienele viscolite și toate cele... ale plânsului. În jurul ei, în jurul patului ei, peste tot erau împrăștiți trandafiri. De toate nuanțele, de toate culorile, cu toate parfumurile. De la roșul cel mai întunecat la rozul cel mai deschis, de la galbenul-marونیu închis până la auriul cu nuanțe de aripă de fluture. Erau peste tot, o acopereau ca un cearșaf, ca o cuvertură, ca un voal. O înconjurau, o prindeau

ca-ntr-un clește, refuzau să o elibereze. Dincolo de teritoriul lor, al trandafirilor, la uși și la pervazul ferestrelor se aflau crini și crizanteme. Parfumurile umpleau toată camera. Oriunde se uita, vedea flori și oriunde ajungea cu mâna, erau trandafiri. Azi era marți. Fusese ziua nunții ei. Din camera de alături se auzea muzică. Ceea ce însemna că tata se trezise. În primul rând, era nervos și de aceea asculta muzică atât de devreme. În al doilea rând, încerca să se liniștească ascultându-l pe Haydn, compozitorul său favorit și riscând chiar să zgârie discurile, fiindcă dimineața întotdeauna îi tremurau mâinile. Și în al treilea rând, nu-l auzea mormăind în ritmul muzicii, ceea ce însemna că lua micul dejun. Alice privi în jur și se ridică în capul oaselor. Trandafirii erau împrăștiați peste tot, o gădilau la tălpi. Și toți erau proaspeți. Cum de nu l-am auzit pe iubitul meu plecând și cum de el m-a lăsat dormind, se întrebă ea în gând. Ieși din cameră, străbătu coridorul și intră în bucătărie.

— Unde e? își întrebă ea tatăl, care stătea așezat în bucătărie și se uita pe geam. Unde e? întrebă Alice din nou.

— Stă sau mai degrabă dormitează în camera de zi, răspunse tatăl.

Ea plecă în căutarea iubitului. Intră în încăpere și îl găsi pe jumătate așezat, pe jumătate întins pe canapea.

— Maxmilián! îl strigă ea și, încă înainte ca Maxmilián să deschidă ochii, conștientiză faptul că, în ultimele luni, vocabularul ei se redusese la interjecții, eufemisme și adjective posesive de tip al meu, al tău, al nostru, a noastră, și totul alăturat în special de verbe la timpul viitor. Cel puțin așa comenta tatăl ei. Maxmilián deschise ochii, dar înainte de asta zâmbi. Iar ea, deși după atâtea luni se considera imună la zâmbetele lui, îi întoarse surâsul, fără ca el să poată vedea acest lucru. Apoi urmă îmbrățișarea.

— Maxmilián! repetă ea. Maxmilián!

Maxmilián, nume de ostensoriu. Maxmilián, nume de soare. Maxmilián, nume de împărat. Nume de ostensoriu purtat într-o procesiune, în lumina soarelui. Nume cu scânteieri și raze de soare răspândindu-se în toate părțile. În funcție de dispoziția ei și de capacitatea corzilor ei vocale, în funcție de cât era de obosită, de energia și bucuria pe care le resimțea, de pronunție, de magia frecvenței și a timbrului râsetelor ei, numele lui căpăta licăr și strălucire. După încărcătura de energie, oboseală sau bucurie a corzilor ei vocale, fiecare pronunție a numelui lui avea altă culoare și altă scânteiere. Îi era clar că era un nume loretan¹. Brilliant, așadar dur precum diamantele șlefuite la Anvers, radiant, așadar iubitor, aurit, așadar făcut pentru a îmbrățișa. Era, era, era... loretan, așadar de fiecare dată când era pronunțat, începea să strălucească tezaurul ostensoriului, ieșeau în evidență somptuozitatea și măreția lor, ca și strălucirea aurului și a pietrelor prețioase.

— Maxmilián, îi rosti ea iarăși numele.

— Nu-mi face plăcere să spun asta, se auzi vocea tatălui din camera alăturată. Și nu numai că nu-mi face plăcere s-o spun, dar, în mod cu totul excepțional, spun exact ceea ce gândesc... Până vine mama, aveți prilejul ultim și de neuitat de a lua micul dejun cu mine, și în calitate de oameni încă onorabili și necăsătoriți... Așadar, să vă servesc cafeaua aici...?

După câteva clipe, timp în care nu avu parte de niciun răspuns, tatăl se așază pe un scaun, se întoarce de câteva ori către ușă, verificând din ochi spațiul rămas pe disc până când avea să se termine înregistrarea sonatei lui Haydn. Nu voia să ajungă să asculte cealaltă sonată, aceea compusă de Beethoven care,

¹ Privitor la Loreta, celebră catedrală pragheză, loc de pelerinaj.

după părerea lui, timp de mai mult de o sută patruzeci de ani fusese supraapreciat în mod de-a dreptul grosolan. Și pentru ce, își spuse tatăl în gând, pentru ce? Pentru *Oda bucuriei*? Dacă această compoziție iese în evidență prin ceva — în afară de faptul că încheie simbolic în fiecare an festivalul *Primăvara pragheză*¹ — este lipsa umorului. E o chestie tipic nemțească, își zise el. Oda bucuriei fără umor.

— Mai precis, fără umor involuntar, reluă el cu glas tare. Lucrurile, oamenii și ideile cu denumiri pompoase și cu o evidentă lipsă de umor au făcut întotdeauna carieră.

— Ce-ai zis, tati? se auzi vocea lui Alice, care între timp intrase fără zgomot în încăpere.

— Am spus că fără umor, dar acum nu mai are importanță, răspunse el. Până se termină piesa asta, vrei să luați micul dejun cu mine? Vreau să spun... vreau să spun... până se întoarce mama.

— Poate că da, încă nu știu, răspunse Alice. Să-l întreb pe Max.

Între timp, tatăl se ridicase și intrase în dormitor, pentru a opri picupul. Dar, cum nu fusese suficient de rapid, între timp începuse sonata lui Beethoven. Tatăl închise cu grijă aparatul și boscorodi ceva printre dinți. „Pe ăsta nu-l ajută nici Schnabel. Avem de-a face pur și simplu cu o alarmantă lipsă de talent și cu o înclinație exagerată către patetism din partea compozitorului născut la Bonn.“

— Cine e Schnabel? întrebă Alice din bucătărie.

— Un pianist foarte interesant, dar care, în această epocă va ajunge repede să fie uitat cu succes.

¹ Celebru festival praghez de muzică clasică, programat în fiecare primăvară.

„[...] Precum un ogar de curse flămând și dezlănțuit, rămas singur pe pista de concurs, autorul se aruncă asupra unor motive narrative care ar rezista și ar convinge și ca povești de sine stătătoare, le combină, inserează pe parcursul acțiunii elemente de mit, de science-fiction, de grotesc, digresivități în aparență nelalocul lor. El simulează că nu i-ar fi suficientă tema de mare forță a deținutului politic din anii '50, reprezentată prin povestea lui Josef, a cărui soție cedează, până la urmă, insistențelor unui torționar, fost prieten comun și coleg de liceu al amândurora, ceea ce îi va traumatiza și va schimba relațiile dintre ei pentru tot restul vieții. [...] Tocmai aceste „viraje“, elemente de montaj, salturi, acest arbitrar narativ pe alocuri bolovănos, tocmai aceste elemente fermecătoare de stil ale lui Zmeškal m-au fascinat cel mai mult. Pe de altă parte, scena întâlnirii lui Josef cu fiica sa după întoarcerea din lagăr mi se pare una dintre cele mai puternice și mai intense pe care mi le-a oferit literatura cehă a ultimilor ani. Prin schimbarea discretă a tonurilor majore și minore, autorul a reușit să descrie într-un mod extrem de pătrunzător atmosfera ultimilor șaptezeci de ani din existența acestei țări.“

Jan Rejžek,
LIDOVÉ NOVINY, 2008

BYBLOS

CURTEA VECHÉ

Pentru a comanda online sau pentru lista completă a titlurilor publicate la Curtea Veche, vizitează www.curteaveche.ro

începi să afli

ISBN 978-606-588-829-6

9 786065 1888296